

21 ปี

แห่งการยกระดับการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ :

สู่ระบบการดูแลแบบบูรณาการร่วมกันอย่างไร้รอยต่อ ภายใต้โครงการ “ยิ้มสวย เสียงใส”

เกิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดเชียงใหม่

(พ.ศ. 2548 – 2569)

**(21 Years of Elevating Cleft Care: Towards a Seamless, Collaborative, and Integrated Care System
under the Chiangmai Smart Smile & Speech Project
(2005–2026)**

**รางวัลเทพไทยสุขภาพช่องปาก ประจำปี 2569 (Tepthai Oral Health Award 2026)
รางวัลชมเชย ได้รับเงินรางวัล 20,000 บาท**

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
CHIANG MAI PROVINCIAL PUBLIC HEALTH OFFICE

Chiangmai Model : One Province One Team

ทพญ.อัมพร เดชพิทักษ์
ทพญ.ณัฐกานต์ เย็นสม
ทพญ.นันทิยา เสียรุฒิม่วงศ์
คุณมยุรีน จ้าววิเศษ
คุณอภิสร่า คำใหญ่

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
โรงพยาบาลหางดง
แกนนำเครือข่ายผู้ปกครอง รุ่นที่ 1
แกนนำเครือข่ายผู้ปกครอง รุ่นที่ 1

โครงการยิ้มสวยเสียงใส จ.เชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงาน

กลุ่มเป้าหมาย: ผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ทุกช่วงวัยของจังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์: เพื่อ **ค้นหา** **ลงทะเบียน** และให้การดูแล **รักษา** ผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่แบบ บูรณาการโดยทีมสหวิชาชีพ อย่าง **ทันเวลา** และเหมาะสม รวมทั้งได้รับการ **ติดตาม** อย่าง **ต่อเนื่อง** เพื่อคืนคุณภาพชีวิตที่ดีให้ผู้ป่วยและครอบครัว

ภาวะปากแหว่งเพดานโหว่ (Cleft Lip and Cleft Palate)

- เป็นความผิดปกติของใบหน้าและช่องปากแต่กำเนิดที่สามารถรักษาให้หาย และกลับมาใกล้เคียงปกติได้ หากได้รับการดูแล อย่างถูกต้องตามช่วงวัย
- เกิดจากเนื้อเยื่อบริเวณริมฝีปากหรือเพดานปากไม่เชื่อมติดกันสนิทระหว่างที่ทารกเจริญเติบโตในครรภ์มารดา ช่วง 4 ถึง 12 สัปดาห์แรกของการตั้งครรภ์ (ไตรมาสแรก)
- สาเหตุเกิดได้ทั้งจากปัจจัยทางพันธุกรรมและปัจจัยจากสภาวะแวดล้อม

จำแนกโดยใช้รหัสวินิจฉัยโรคตาม ICD-10

Q35 ภาวะเพดานโหว่เพียงอย่างเดียว
(Cleft Palate)

Q36 ภาวะปากแหว่งเพียงอย่างเดียว
(Cleft Lip)

Q37 ภาวะปากแหว่งร่วมกับเพดานโหว่
(Cleft Lip and Cleft Palate)

Protocol

ผ่าตัดเย็บริมฝีปาก 3-5 เดือน
ผ่าตัดเย็บเพดานปาก 9-18 เดือน

หลากหลายมุมมอง/ ปัญหา ในการดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จังหวัดเชียงใหม่ (Pain Point)

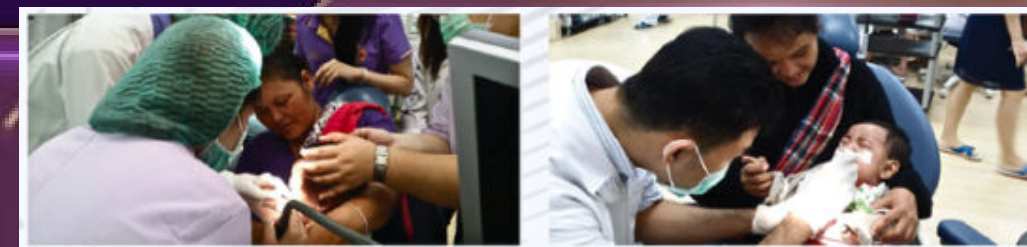
ผู้ป่วยและครอบครัว

- เข้าไม่ถึงสิทธิการรักษา
- ขาดทุนทรัพย์ในการเดินทางไกล
- ได้รับการรักษาไม่ต่อเนื่อง (เย็บแค่ปาก/เพดาน)
- ขาดความมั่นใจ โดนล้อเลียน

บุคลากรทางการแพทย์

- ขาดความมั่นใจ
- ขาดองค์ความรู้/ประสบการณ์ในการรักษาเคสที่ซับซ้อน
- เปลี่ยนผู้รับผิดชอบบ่อย
- ทีมงานไม่ครบทุกสาขา

ระบบงาน

- ขาดการประสานงานของ ทีมสหวิชาชีพ
- การส่งต่อเกิดการสะดุด
 - ไม่ได้เก็บข้อมูลการรักษา
 - ไม่ทราบช่องทางการส่งต่อ

ทรัพยากร

- ขาดแคลนงบประมาณและอุปกรณ์เฉพาะทาง
- ไม่มีเงินสนับสนุนในค่ารักษา/การเดินทาง
- ต้องมาับการรักษาหลายครั้ง

อุบัติการณ์ปากแหว่งและหรือเพดานโหว่ในเด็กเกิดมีชีพ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างพ.ศ. 2558-2562

อัมพร เดชพิทักษ์, รักชนก นุชพ่วง, ณัฐกานต์ เย็นสม

เด็กไทย
มีเด็กเกิดมีชีพเฉลี่ย 12,000 คน/ปี
Incidence Cleft per 1,000 births = 2.2
เฉลี่ย 25 คน/ปี หรือ 2 คน/เดือน
ชาย : หญิง = 1.4 : 1
CLP : CP : CL = 49.0 : 27.2 : 23.8
= 2.1 : 1.1 : 1

เด็กต่างด้าว
มีเด็กเกิดมีชีพเฉลี่ย 2,088 คน/ปี
Incidence Cleft per 1,000 births = 1.7
เฉลี่ย 4 คน/ปี
ชาย : หญิง = 1.3 : 1
CLP : CP : CL = 38.9 : 16.7 : 44.4
= 2.3 : 1 : 2.7

สิทธิ UC 85.1%
สิทธิข้าราชการ 3.7%
และต่างด้าว 11.2%

*ทุก 3 นาที ทั่วโลก
มีเด็กหนึ่งคนที่เกิดมา
พร้อมกับภาวะปาก
แหว่งเพดานโหว่

ประเทศไทย
**ปี 2555 เด็กเกิดมีชีพ 780,975 คน
***Incidence Cleft per 1,000 births = 1.5
1,200 คน/ปี หรือ 100 คน/เดือน

เขตสุขภาพที่ 1
มีผู้ป่วย Cleft สะสม 1,960 คน
(โปรแกรม ThaiCleftLink
ข้อมูล ณ วันที่ 4 ส.ค.69)

****จังหวัดเชียงใหม่
มีเด็กเกิดมีชีพเฉลี่ย 12,000 คน/ปี
Incidence Cleft per 1,000 births = 2.2
เฉลี่ย 25 คน/ปี หรือ 2 คน/เดือน
มีผู้ป่วย Cleft ตั้งแต่แรกเกิดอายุ 77 ปี จำนวน 903 คน
(โปรแกรม ThaiCleftLink ข้อมูล ณ วันที่ 28 พ.ค.69)

ที่มา : * มูลนิธิสร้างรอยยิ้ม (Operation Smile)

** กลุ่มข้อมูลข่าวสารสุขภาพ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ปีพ.ศ. 2555

*** เอกสารประกอบการดูแลรักษาผู้ป่วยภาวะปากแหว่งและหรือเพดานโหว่ โดย อ.นพ. กฤษณ์ ขวัญเงิน พ.ศ. 2557

**** อุบัติการณ์ปากแหว่งเพดานโหว่ในการกแรกเกิดจังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง พ.ศ. 2558-2562 (การศึกษาเรื่องแรกในไทยที่รายงานอุบัติการณ์ปากแหว่งเพดานโหว่ในเด็กต่างด้าว)

สภาวะฟันผุในเด็กอายุ 0-5 ปี ที่มีภาวะปากแหว่งและ/หรือเพดานโหว่ จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565

ณัฐกานต์ เย็นสม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

สภาวะฟันผุจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวน (คน)	มีฟันผุ		DMFT (ซี่/คน)
		คน	ร้อยละ	
<1	2	0	0	0
1	8	1	12.5	0.1
2	16	9	56.3	2.0
3	13	8	61.5	5.3
4	12	10	83.3	7.3
5	13	12	92.3	10.7
รวม	64	40	62.5	5.1

สภาวะฟันผุจำแนกตามประเภทความผิดปกติ

ประเภท	จำนวน (คน)	มีฟันผุ		ค่าเฉลี่ย			dmft	
		คน	ร้อยละ	d	m	f	Mean	SD
ปากแหว่ง (Q36)	16	8	50.0	4.44	0.38	0.13	4.94	5.79
เพดานโหว่ (Q35)	21	17	81.0	7.71	0.24	0.00	7.95	6.79
ปากแหว่งและเพดานโหว่ (Q37)	27	15	55.6	2.52	0.22	0.33	3.07	4.28
รวม	64	40	62.5	4.70	0.27	0.17	5.14	5.89

dmft = decayed, missing, and filled teeth (ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด)

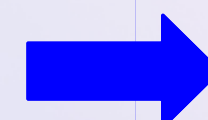
เปรียบเทียบสภาวะฟันผุในเด็ก Cleft กับเด็กปกติ ที่มีอายุ 3 ปี ของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565

เด็ก Cleft มีฟันผุมากกว่า 2.7 เท่า

เด็กเพดานโหว่มีความชุกและความรุนแรงในการเกิดฟันผุสูงสุด

ขากรรไกรบน : ซี่ 61 > 51=64 > 62=54 > 52

ขากรรไกรล่าง : ซี่ 75 > 84 > 74=85

กลุ่ม	ฟันผุ (ร้อยละ)
เด็ก Cleft**	61.5
เด็กปกติ*	22.6

การดำเนินงานและกระบวนการปรับปรุงพัฒนา

“โครงการยิ้มสวย เสียงใส” จ.เชียงใหม่ ปี 2548- 2569

Chiangmai : One province One hospital One team system and network

ปี 2548 - 2557

ปี 2558

ปี 2559

ปี 2560- 2561

ปี 2562

บทบาทหลักในการรักษา
อยู่ที่ รพ.มหาราชนคร
เชียงใหม่ และ คณะทันตฯ
มช.

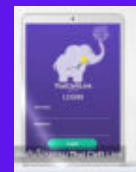

- เกิดความร่วมมือระหว่างสสจ. รพ.เครือข่ายสังกัด สร. และคณะทันตฯ มช.
- สร้างและพัฒนาศักยภาพทีมทันตบุคลากรของ รพ. ใน จ. เชียงใหม่ ในการฝึกทำ Obulator, NAM และ CPR ในเด็กเล็ก

- จัดตั้งศูนย์รักษาเฉพาะทางผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ คณะทันตฯ มช.

- เกิดความร่วมมือระหว่างสสจ. รพ.เครือข่ายสังกัด สร. และศูนย์แก้ไขความพิการฯ มช.
- พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรใน รพ. และ รพ.สต. ในการดูแลสุขภาพช่องปาก เยี่ยมบ้าน ค้นหา ส่งต่อ

- นำร่องใช้งานโปรแกรม ThaiCleftLink ในพื้นที่ อ.ฝาง

- พัฒนาศักยภาพการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ
- ส่งทพ.เข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้น 9 ค. (รุ่นที่ 2,3)
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้การเยี่ยมบ้านโดยทันตภิบาล จ.เชียงใหม่
- โครงการรณรงค์ป้องกันภาวะปากแหว่งเพดานโหว่และความพิการแต่กำเนิดด้วยโฟเลต จังหวัดเชียงใหม่ (นโยบายสาวไทยแถมแดง)

- เกิดแนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วย cleft แยกตามกลุ่มอายุ จ.เชียงใหม่
- อบรมพยาบาลในการดูแล oral hygiene ผู้ป่วย cleft
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดูแลสุขภาพผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ระดับปฐมภูมิ โดยทันตบุคลากรในพื้นที่

ปี 2568- 2569

- การสนับสนุนด้านจิตใจเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการใช้ชีวิตและทักษะการใช้ชีวิตในสังคม
- สร้างเครือข่ายแกนนำ ผู้ปกครองรุ่น 1 และ 2 รวมทั้งประกวดครอบครัว/ แกนนำ “ยิ้มสวย เสียงใส พันธุ์ดี”

- นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วย เพื่อรองรับการรักษาที่มีประสิทธิภาพ (Telemedicine/ Teledentistry)

ปี 2567

- มีหน่วยบริการรับขึ้นทะเบียนผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ 6 แห่ง ครอบคลุมทุกโซน
- ลงนาม MOU เขตสุขภาพที่ 1 กับ มช. และ สมาคมความพิการปากแหว่งเพดานโหว่ ใบหน้าและศีรษะแห่งประเทศไทย วันที่ 4 ตุลาคม 2567
- เกิด Protocol of Cleft lip Cleft palate จ.เชียงใหม่ จำนวน 10 สาขา
- มีทันตแพทย์จัดฟันครบทุกโซน

ปี 2566

- อบรมการทำ Nasoform
- อบรมแกนนำผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างทักษะในการดูแลสุขภาพเด็ก Cleft (รุ่นที่ 1 และ 2)

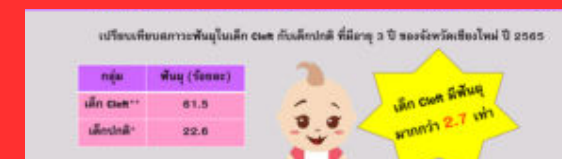

- พัฒนาทีมทพ. Maxillo เพื่อช่วยในการผ่าตัด (Multidisciplinary Team of Chiangmai)
- ร่วมลงนาม MOU ระหว่าง เครือข่ายเขตสุขภาพที่ 1 โซนล้านนา 1 กับ มช. (วันที่ 19 มิถุนายน 2566)

ปี 2565

วิกฤตการณ์ Covid-19

- การวิจัยสถานะพันธุ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในเด็ก Cleft อายุ 0-5 ปี ของ จ.เชียงใหม่

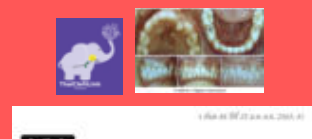
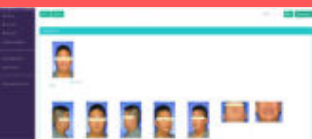

- ค้นหา ติดตามผู้ป่วยกลับเข้าสู่กระบวนการรักษา ภายหลังสถานการณ์ Covid-19 แยกรายอำเภอ

ปี 2563 - 2564

วิกฤตการณ์ Covid-19

- มีการสมัครเป็นผู้ใช้งานโปรแกรม Thai Cleft Link ครอบคลุมทั้ง 25 อำเภอ (มี Cleft manager/ coordinator ครบทุกอำเภอ)
- update ฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากของผู้ป่วย Cleft ทุกกลุ่มวัย
- พัฒนาทีมสหวิชาชีพโซนสายใต้ จ.เชียงใหม่ ณ รพ.จอมทอง

update 6.3.69

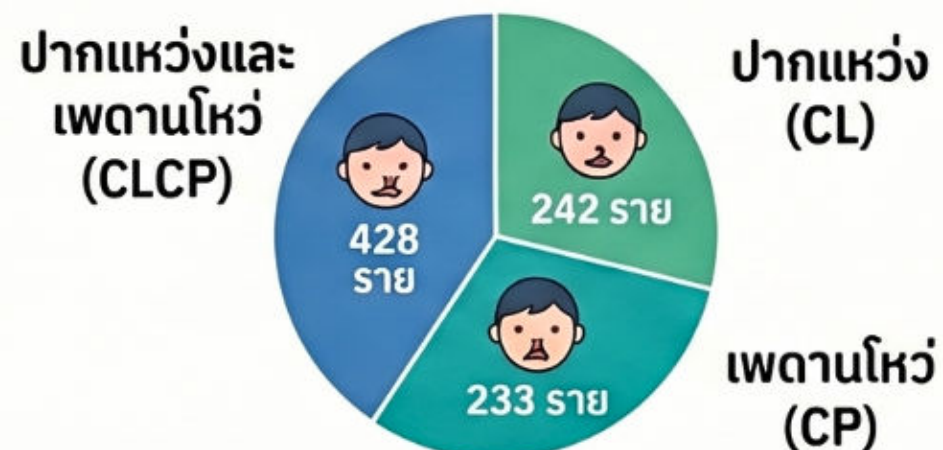

รายงานสถานการณ์และสถิติผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จังหวัดเชียงใหม่

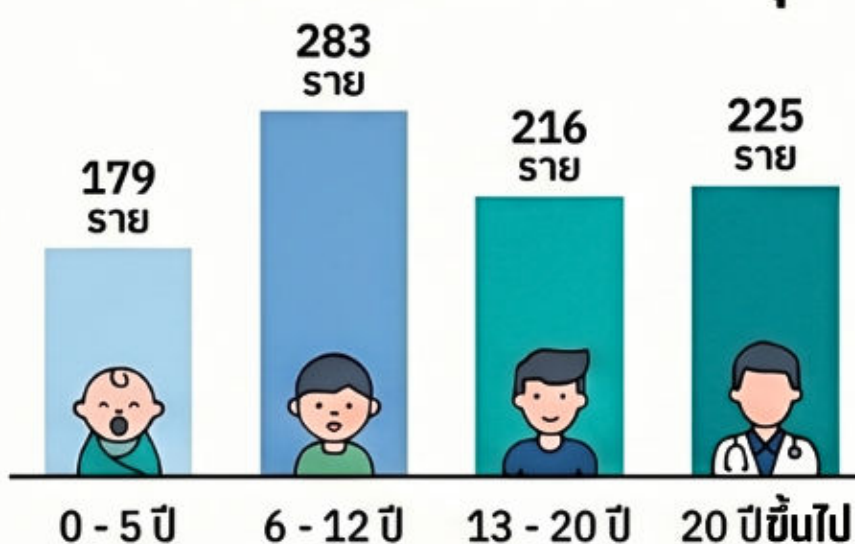
903

จำนวนผู้ป่วยรวมทั้งสิ้น (ราย)

จำแนกตามประเภทความผิดปกติ

การกระจายตัวตามช่วงอายุ

Zone 2
รพ.สันทราย (รพ.แม่ข่าย)
217 ราย

สันทราย (60)
★ เชียงดาว (59)
★ เวียงแหง (19)
พร้าว (13)
แม่แตง (40)
สะเมิง (13)
★ กัลยาณิวัฒนา (13)

Zone 1
รพ.ฝาง (รพ.แม่ข่าย)
163 ราย

★ ฝาง (80)
★ แม่สาย (53)
★ ไชยปราการ (30)

Zone 3
รพ.สันป่าตอง (รพ.แม่ข่าย)
204 ราย

สันป่าตอง (35)
หางดง (41)
สารภี (31)
แม่วาง (13)

ดอยหล่อ (8)
แม่อน (10)
สันกำแพง (37)
ดอยสะเก็ด (29)

Zone 4
รพ.จอมทอง (รพ.แม่ข่าย)
160 ราย

★ จอมทอง (38)
★ ฮอด (18)
★ ดอยเต่า (12)
★ อมก๋อย (39)
★ แม่แจ่ม (53)

Zone 5
รพ.นครพิงค์ (รพ.แม่ข่าย)
159 ราย

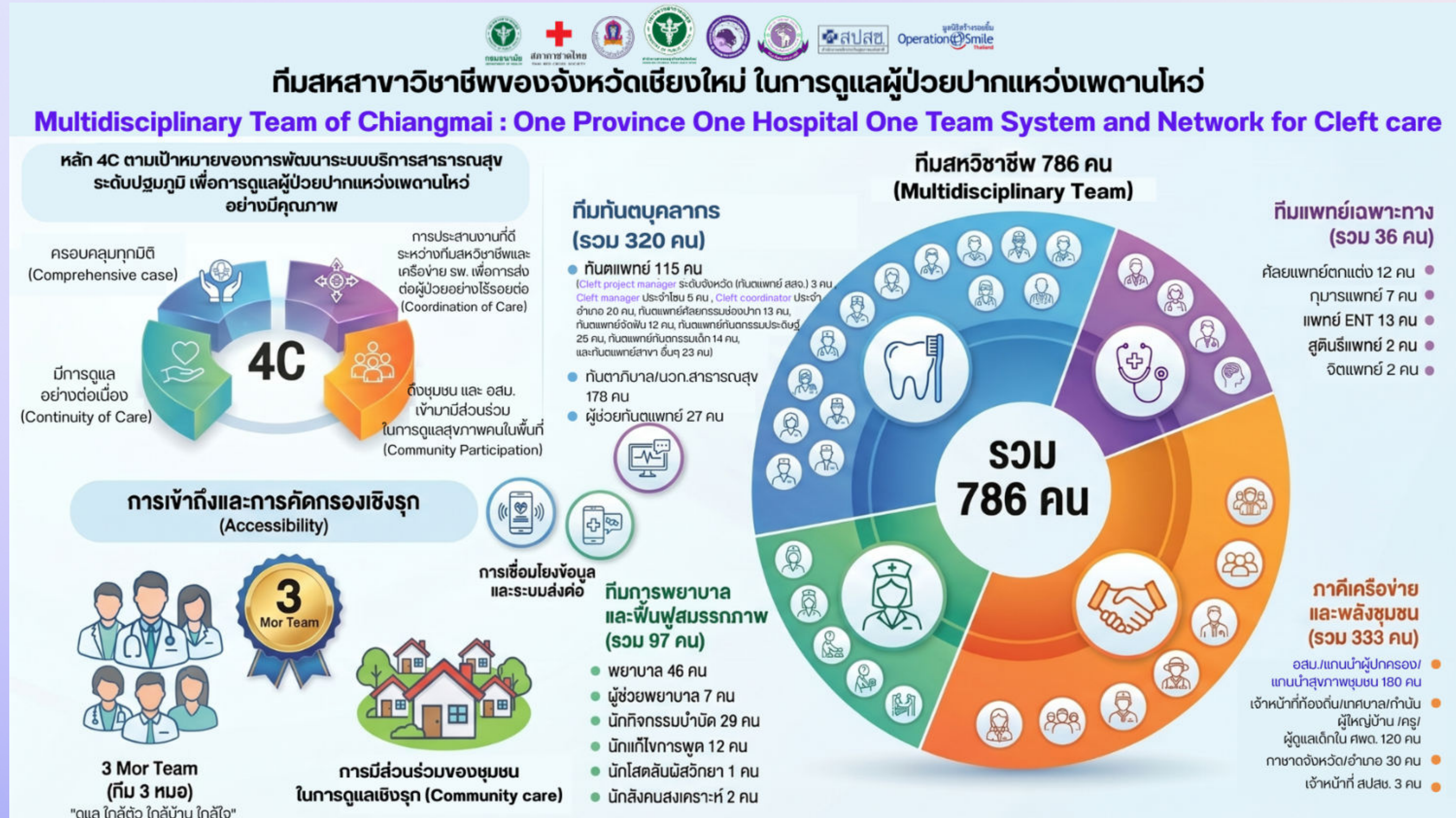
เมืองเชียงใหม่ (120)
แม่ริม (39)

ข้อค้นพบสำคัญ (Key Findings)

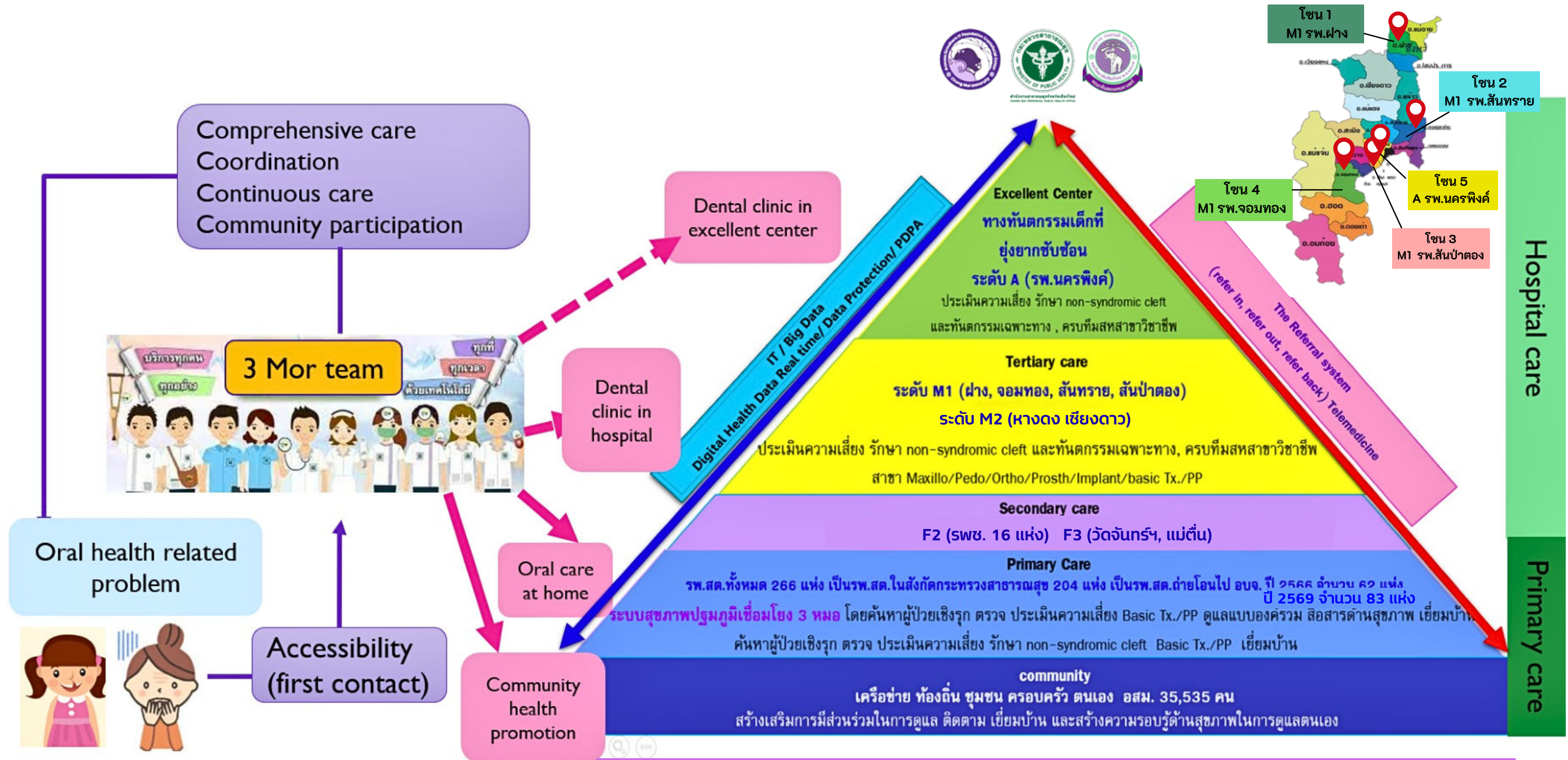
- พื้นที่ พิเศษ ห้างไกล ทุรกันดาร
ครอบคลุม 11 อำเภอ (ฝาง, แม่สาย, ไชยปราการ, เชียงดาว, เวียงแหง, กัลยาณิวัฒนา, จอมทอง, ฮอด, ดอยเต่า, อมก๋อย, แม่แจ่ม)
รวมผู้ป่วยทั้งหมด 414 ราย
- จำนวนผู้ป่วยที่พบมากที่สุด 5 อำเภอแรก ได้แก่
 - อ.เมืองเชียงใหม่ (120)
 - อ.ฝาง (80)
 - อ.สันทราย (60)
 - อ.เชียงดาว (59)
 - อ.แม่สาย, อ.แม่แจ่ม (53)
- โซน 5 พื้นที่อำเภอเมืองและแม่ริม มีหน่วยบริการ : รพ.นครพิงค์ ร่วมกับ ศูนย์แก้ไขฯ คณะแพทย์ มช. และคณะทันตแพทย์ มช. เป็นหน่วยบริการที่ร่วมดูแลรักษาผู้ป่วย

สร้างระบบการดูแลสุขภาพอย่างบูรณาการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ (Seamless, Collaborative and Integrated Care System)

สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเครือข่ายสุขภาพ Cleft Care Network ในการกำกับติดตาม บูรณาการทรัพยากร เทคโนโลยี ข้อมูล ด้านสุขภาพที่เชื่อมโยงกันทุกระบบ (One Province One Hospital One Team System and Network)

จังหวัดเชียงใหม่มีประชากร 1,798,588 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎร ณ 31 ธ.ค. 68) ประกอบด้วย 25 อำเภอ
แบ่งเครือข่ายบริการสุขภาพออกเป็น 5 โซน โดยมีรพ.แม่ข่าย ประกอบด้วย รพ.ฝาง (โซน 1) รพ.สันทราย (โซน 2)
รพ.สันป่าตอง (โซน 3) รพ.จอมทอง (โซน 4) และ รพ.นครพิงค์ (โซน 5)

Chiangmai : One province One hospital One team system and network

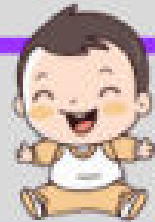
แนวทางการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากสำหรับผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จ.เชียงใหม่

ก่อนพ้นน้ำนมขึ้น
0-6 เดือน

6 เดือน :
ผ่าตัดซ่อมแซม
Up/nose
- เช็ดช่องปาก
หลังจากกินนม
แม่
- ใส่เครื่องมือ
เพื่อช่วยดูดนม
(**Obturator**)
- ฝึกนิสัยการ
บริโภคน้ำที่ถูกต้อง
ให้แก่เด็ก

ชุดฟันน้ำนม
6-12 เดือน

12 เดือน : ผ่าตัดซ่อมแซม
เพดาน/แก้วหู
- ใส่เครื่องมือสำหรับจัดและ
คงสภาพโครงสร้างจมูก
(**NAM/ Nasoform**)
- ฝึกดื่มนมจากแก้ว/ ถ้วย
- ส่งเสริมพฤติกรรมการ
บริโภคน้ำที่เหมาะสม
- ฝึกผู้ปกครองแปรงฟันให้
เด็ก (แปรงเหง้า แปรงฟัน
222)
- ให้ฟลูออไรด์เสริมทุก 3-6
เดือน
- ตรวจคัดกรองและประเมิน
ความเสี่ยงต่อฟันผุทุก 3-6
เดือน

ชุดฟันน้ำนม
1-5 ปี

- เลิกนมขวด
1-1.5 ปี
- ส่งเสริมพฤติกรรม
การบริโภคน้ำที่เหมาะสม
- ฝึกผู้ปกครองแปรง
ฟันให้เด็ก (แปรงเหง้า
แปรงฟัน 222)
- ให้ฟลูออไรด์เสริม
ทุก 3-6 เดือน
- ตรวจคัดกรองและ
ประเมินความเสี่ยงต่อ
ฟันผุทุก 3-6 เดือน
- บริการป้องกัน/
รักษาตามความจำเป็น

ชุดฟันผสม (ระยะต้น)
5-8 ปี

5-8 ปี นัดพบทันตแพทย์เพื่อ
ประเมินความบกพร่องของกระดูก
ขากรรไกรบน
- ตรวจการสบฟัน เตรียมความ
พร้อมสำหรับทำ **Alveolar Bone
Graft**
- ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคน้ำที่
เหมาะสม
- ฝึกผู้ปกครองแปรงฟันให้เด็ก
(แปรงเหง้า แปรงฟัน 222)
- ให้ฟลูออไรด์เสริมทุก 3-6 เดือน
- เคลือบหลุมร่องฟัน
- ตรวจคัดกรองและประเมินความ
เสี่ยงต่อฟันผุทุก 3-6 เดือน
- บริการป้องกัน/รักษาตามความ
จำเป็น

ชุดฟันผสม (ระยะปลาย)
8-12 ปี

8-10 ปี พบทันตแพทย์เพื่อ
ประเมินการขึ้นของฟันแท้/จัดฟัน
เพื่อเตรียมการปลูกกระดูก เพื่อให้
ฟันแท้ขึ้นได้ จัดฟันกระตุ้นให้
ขากรรไกรบนเจริญ
- ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคน้ำที่
เหมาะสม
- ฝึกผู้ปกครองแปรงฟันให้เด็ก
(แปรงเหง้า แปรงฟัน 222 โหมขัดฟัน
ฟัน)
- ให้ฟลูออไรด์เสริมทุก 3-6 เดือน
- เคลือบหลุมร่องฟัน
- ตรวจคัดกรองและประเมินความ
เสี่ยงต่อฟันผุทุก 3-6 เดือน
- บริการป้องกัน/รักษาตามความ
จำเป็น

ชุดฟันแท้
12-20+ ปี

12-20+ ปี พบทันตแพทย์เพื่อจัดฟัน
ทั้งปากหรือจัดฟันร่วมกับผ่าตัด
ขากรรไกร (การสบฟันและความ
สวยงาม)
- ส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคน้ำที่
เหมาะสม
- ส่งเสริมการทำความสะอาดช่องปาก
(แปรงเหง้า แปรงฟัน 222 โหมขัดฟัน
 ฯลฯ)
- ให้ฟลูออไรด์เสริมทุก 3-6 เดือน
- เคลือบหลุมร่องฟัน
- ฟันฟูลสภาพช่องปาก (ใส่เครื่องมือคง
สภาพฟัน/ ฟันเทียม/ รากฟันเทียม)
- ตรวจคัดกรองและประเมินความ
เสี่ยงต่อฟันผุทุก 3-6 เดือน
- บริการป้องกัน/รักษาตามความจำเป็น

ตัวชี้วัด OHSP ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ คือ - 17.16. OHSP ร้อยละผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ ได้รับการรักษาสุขภาพช่องปาก (คน)

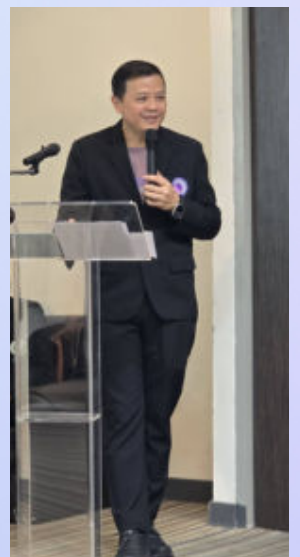
-17.17. OHSP ร้อยละผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่อายุ 0-14 ปี ได้รับการรักษาสุขภาพช่องปาก (คน)

Update 21/8/68

การสร้างความรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม แก่ผู้ป่วย/ ครอบครัว/ ชุมชน

พัฒนาศักยภาพ สร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) ความเข้าใจในการดูแลตนเอง (Self Care) และ
เพิ่มบทบาทของเครือข่ายแกนนำชุมชน/ อสม./ แกนนำผู้ปกครอง/ ครอบครัวยิ้มสวยเสียงใส

อบรมแกนนำผู้ปกครองเพื่อขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้ป่วย
ปากแหว่งเพดานโหว่ จังหวัดเชียงใหม่ รุ่นที่ 1
วันศุกร์ ที่ 10 ตุลาคม 2568 ณ Uniserve มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พื้นที่อำเภอหาดง

ครอบครัวยิ้มสวยเสียงใส

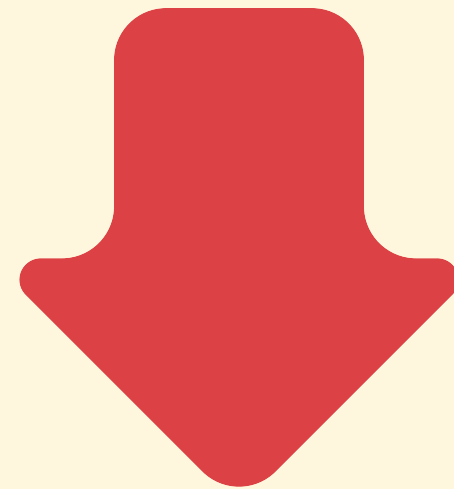
@หางดง

ทพญ.นันทิยา เสถียรรุตนิวงศ์

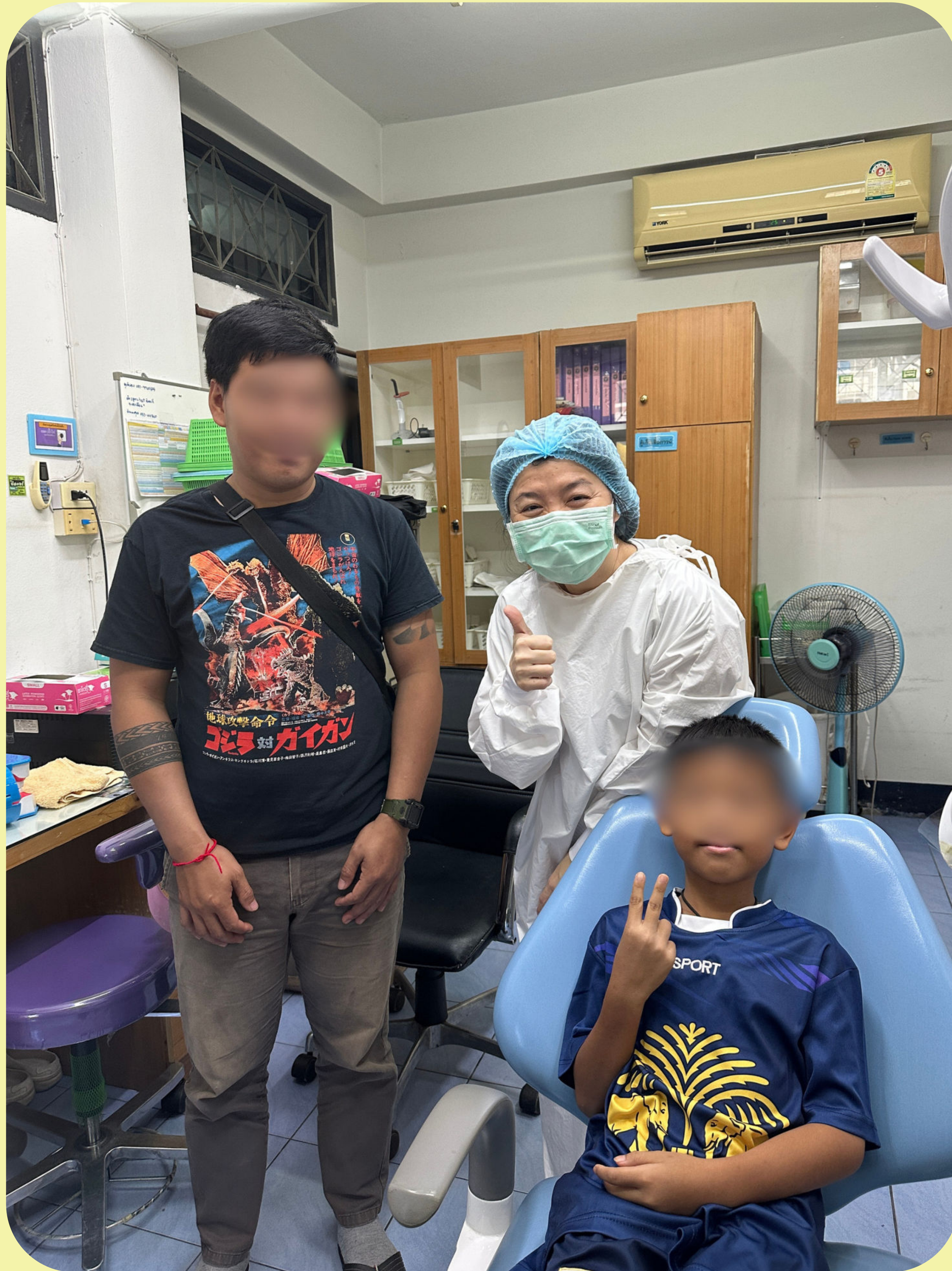
กลุ่มงานทันตกรรม SW.หางดง

One province

One Hospital

เด็กชายนฤบดีรินทร์ มณีรัตน์ (น้องไบรท์)

อายุ 10 ปี 6 เดือน

เข้าร่วมโครงการยิ้มสวย เสียงใส เมื่อปี 2558

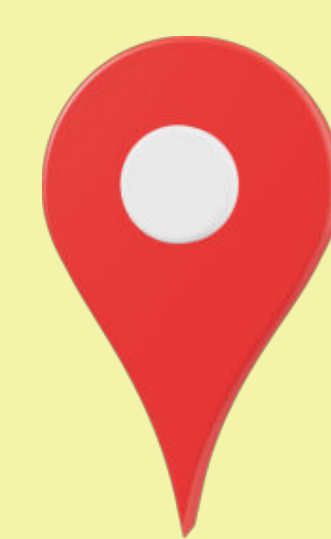
สิทธิการรักษา : UC 0-12 ปี

การวินิจฉัย : Bilateral cleft lip cleft palate

ประวัติทันตสุขภาพ: นัดจัดฟันที่ม.กรุงเทพธนบุรี 2 ปี

ตรวจและเคลือบฟลูออไรด์จากงานเยี่ยมบ้านครอบครัวยิ้ม

รับบริการรักษาที่รพ.สต.ต้นแก้วและ รพ.หางดง

ที่อยู่ปัจจุบัน: 24/2 ม.6 ต.บ้านปง อ.หางดง
จ.เชียงใหม่ 50230

เด็กชายชัยประเสริฐ คาบาลิดา (น้องมาร์ค)

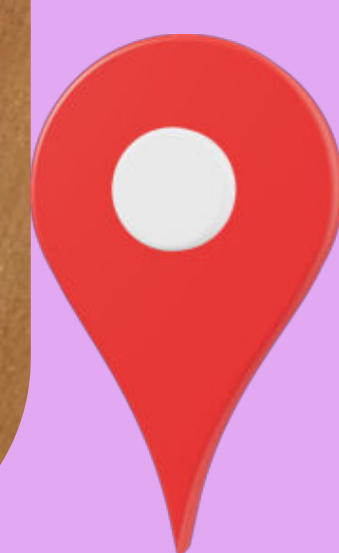
อายุ 7 ปี 6 เดือน

เข้าร่วมโครงการยิ้มสวย เสียงใส เมื่อปี 2561

สิทธิการรักษา : UC 0-12 ปี

การวินิจฉัย : Bilateral cleft lip cleft palate

ประวัติทันตสุขภาพ: รับบริการตรวจและ
เคลือบฟลูออไรด์จากงานงานเย็บบ้านครอบครัวยิ้มสวย
เสียงใส@หางดงและทันตกรรมเคลื่อนที่ในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก รับรักษาทางทันตกรรมที่รพ.สต.ป่าตาล
และรพ.สต.ต้นแก้ววัน

ที่อยู่ปัจจุบัน: 329/107 หมู่ 5 ตำบลสันผักหวาน

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

เด็กชายธีรพัฒน์ แสนบาง (น้องเฟิร์ส)

อายุ 5 ปี 6 เดือน

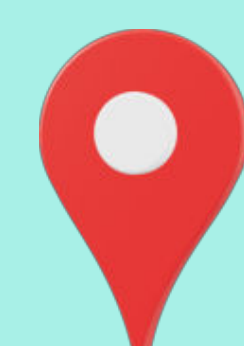
เข้าร่วมโครงการยิ้มสวย เสียงใส เมื่อปี 2563

สิทธิการรักษา : UC 0-12 ปี

การวินิจฉัย : Bilateral cleft lip cleft palate

ประวัติทันตสุขภาพ: รับบริการตรวจและ
เคลือบฟลูออไรด์จากงานเยี่ยมบ้านครอบครัวยิ้มสวย
เสียงใส@หางดงและทันตกรรมเคลื่อนที่ในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก รักษาทางทันตกรรมที่รพ.สต.แม่ฮะและ
รพ.สต.ต้นแก้ว

 ที่อยู่ปัจจุบัน: 177 หมู่ 10 ตำบลบ้านปาง อำเภอหางดง
จังหวัดเชียงใหม่ 50230

เด็กชายกัณฑ์พิชญ์ สมรัตน์ (น้องชินจิ้ง)

อายุ 6 ปี 9 เดือน

เข้าร่วมโครงการยิ้มสวย เสียงใส เมื่อปี 2562

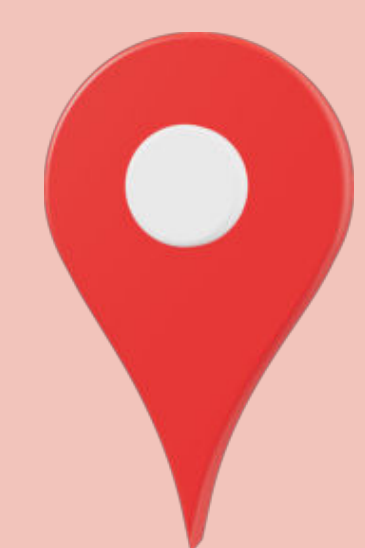
สิทธิการรักษา : UC 0-12 ปี

การวินิจฉัย : Bilateral cleft lip cleft palate

ประวัติทันตสุขภาพ: รับบริการตรวจและ

เคลือบฟลูออไรด์จากงานเยี่ยมบ้านครอบครัวยิ้มสวย

เสียงใส รับรักษาทางทันตกรรมที่รพ.สต.หารแก้ว

ที่อยู่ปัจจุบัน: 101/1 หมู่ 9 ตำบลหารแก้ว

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

One Team

บทบาทของแกนนำผู้ปกครองในการขับเคลื่อน
ครอบครัวเข้มแข็งปลอดภัย จังหวัดเชียงใหม่

อบรมแกนนำผู้ปกครองในการขับเคลื่อน ครอบครัวเข้มแข็งเสียงใส จังหวัดเชียงใหม่

อบรมแกนนำผู้ปกครองในการขับเคลื่อน ครอบครัวเข้มแข็งเสียงใส จังหวัดเชียงใหม่

การให้คำปรึกษาผ่าน สื่อออนไลน์

เพื่อรอยยิ้มเด็กปากแหว่งเพดานโหว่ (และความพิการ
ของกระดูกสันหลังและใบหน้า) · [ติดตาม](#)

ซักผ้า บ้านภู · 15 ก.ค. ·

สวัสดีพ่อๆแม่ๆ ในกลุ่ม แม่บ้านนี้เพิ่งตรวจเจอน้องมีสภาวะปาก
แหว่งเพดานโหว่ ตอนนี้อยู่ยังไม่คลอดน้อง แม่เป็นกังวลมากคะ ขอ
แนวทางการรักษาจากทุกพ่อๆแม่ๆ ด้วยนะคะ ขอขอบคุณมากคะ 🙏

18

13

เกี่ยวข้องมากที่สุด ▾

Mayulin Dan Cabalida · เมื่อสักครู่

คุณแม่ไม่ต้องกังวลนะคะ
การแพทย์ของบ้านเราปัจจุบันนี้
คุณหมอเก่งมากคะ
ละความกังวลลง
หักมาปรึกษาแม่เหมยได้นะคะยินดีให้คำปรึกษานะคะคุณ
แม่

ตอบกลับ

โพสต์ของ Supunnee

เพื่อรอยยิ้มเด็กปากแหว่งเพดานโหว่ (และความพิการ
ของกระดูกสันหลังและใบหน้า) · [ติดตาม](#)

Supunnee Sedsri · 13 ก.ค. ·

ทารกเพดานโหว่ หมอจะเย็บ
ให้ตอนอายุเท่าไรคะ
มีค่าใช้จ่ายไหมคะ

4

4

เกี่ยวข้องมากที่สุด ▾

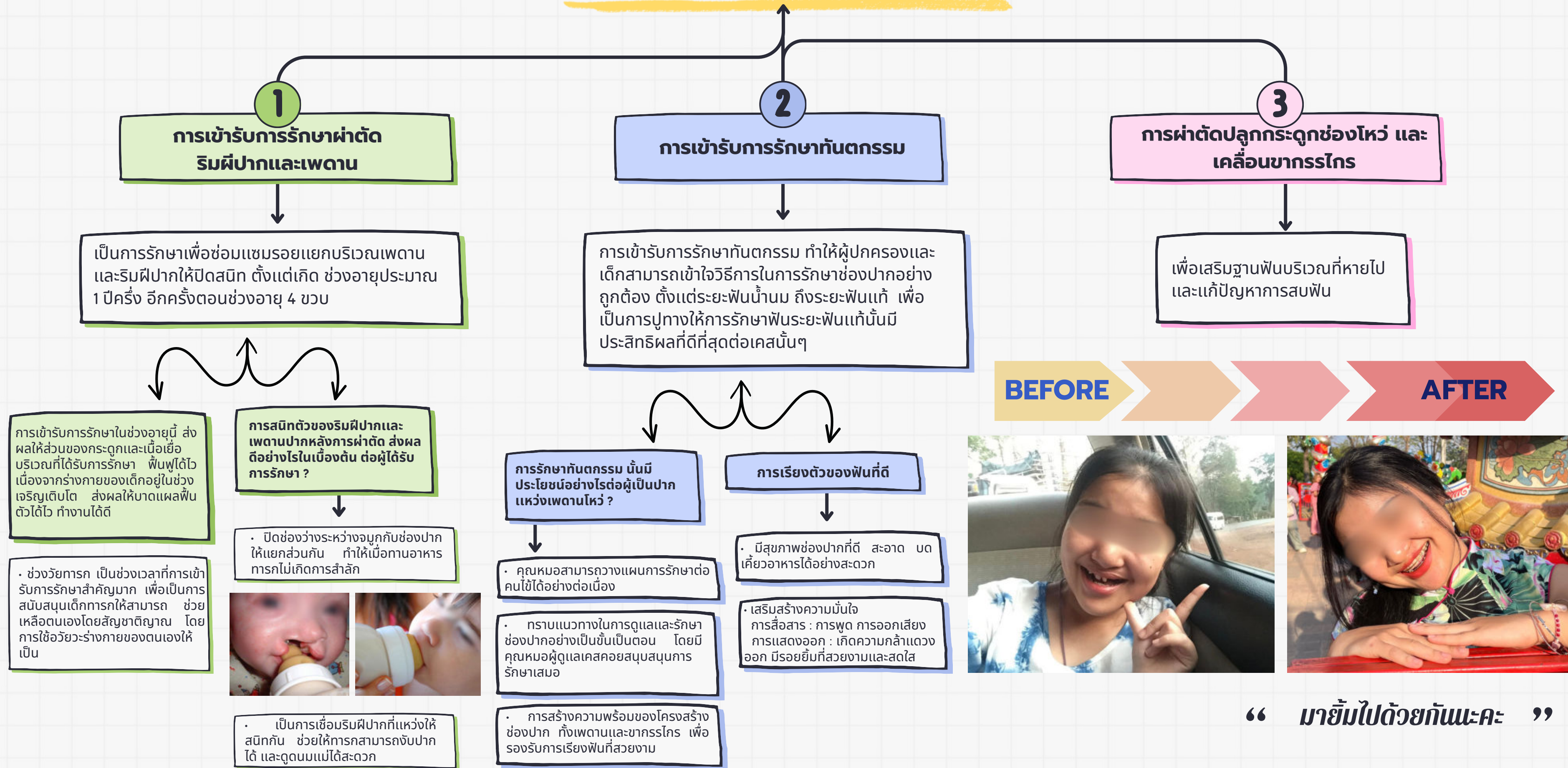
Mayulin Dan Cabalida · เมื่อสักครู่

ของบ้านนี้ผ่าตัดเย็บเพดานโหว่ตอนอายุ13เดือนคะ ไม่มี
ค่าใช้จ่ายใดใดคะ เข้าร่วมโครงการยิ้มสวยเสียงใสของ
สมเด็จพระเทพท่านตั้งแต่แรกเกิดฟรีทุุกๆการผ่าตัดคะ
บ้านนี้เป็นทั้งปากแหว่งและเพดานโหว่คะคุณแม่มีข้อ
สงสัยเพิ่มเติมหักหาแม่เหมยได้นะคะยินดีให้คำปรึกษานะ
คะ

ตอบกลับ

ประสบการณ์เข้ารับการรักษา ระยะเวลา 22 ปี

การเสริมสร้างความมั่นใจ การสร้างความกล้าแสดงออก

ครอบครัว: รักฐานสำคัญแห่ง
Self-Esteem

ผลักดันทุกความชอบและความสามารถ
เมื่อพบสิ่งที่ลูกรัก ไม่ว่าจะเป็นงานศิลปะ การ
ร้องเพลง หรือกีฬา คอยให้การสนับสนุน มอบ
อุปกรณ์ และเป็นกำลังใจ ให้เขาได้ฉายแสงใน
แบบของตัวเองด้วยความภาคภูมิใจ

การสังเกตและใส่ใจจุดเด่น
หมั่นสังเกตความชอบ พฤติกรรม และความ
สนใจของลูก เพื่อช่วยค้นหาศักยภาพและ
พรสวรรค์ที่ซ่อนอยู่ พร้อมรับฟังและเปิด
โอกาสให้เด็กๆ ได้ลองทำสิ่งใหม่ๆ อย่างอิสระ

หนึ่งได้ทุกอย่าง แต่หนึ่งความเป็นจริงและตัวเองไม่ได้
จงยืนตรงหน้าความจริง เรียนรู้ที่จะรักและพัฒนาตัวเอง
ทั้งรูปลักษณ์และความคิด อย่าหยุดสวยหยุดหล่อหยุด
พบแพทย์เป็นประจำต่อเนื่อง ค่อยๆเติมแต่งที่ละนิดจน
เต็ม พร้อมๆกันจงหมั่นหาความรู้ให้เก่งให้เติบโตได้
เท่าเทียมผู้อื่นได้อย่างไม่แพ้ใคร ... <3

ส่งกำลังใจและความห่วงใย จาก

คุณแม่โสภา

ขอบคุณยางลบพิเศษจากคุณหมอเนื้อเจ้า

จาก เด็กหญิงมายมาย ; 2 ขวบ

พัฒนากลไกการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดยสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน และประชาชน ในการติดตามดูแลต่อเนื่อง (Community participation)

มีการเยี่ยมบ้าน ร่วมกับเหล่ากาชาด, อบจ., รพ. และ รพ.สต. ในพื้นที่

เยี่ยมบ้านผู้ป่วย Cleft
อ.สันกำแพง

เยี่ยมบ้านผู้ป่วย Cleft อ.หางดง

มีแผนการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ อ.จอมทอง ในวันที่ 13 สิงหาคม 2569

21 ปี แห่งการยกระดับการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่: ระบบการดูแลแบบบูรณาการร่วมกันอย่างไร้รอยต่อ ภายใต้โครงการ “ยิ้มสวย เสียงใส” เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. 2548 – 2569)

วัตถุประสงค์: เพื่อค้นหา ลงทะเบียน และให้การดูแลรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่แบบ บูรณาการโดยทีมสหวิชาชีพ อย่างทันเวลาและเหมาะสม รวมทั้งได้รับการติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อคืนคุณภาพชีวิตที่ดีให้ผู้ป่วยและครอบครัว

แนวคิดในการทำงาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดย 1.วางแผน (Plan) > 2.ปฏิบัติการ (Action) > 3.สังเกตผล (Observe) > 4.สะท้อนผล (Reflect) >> วงจรต่อเนื่อง ใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. สร้างระบบการดูแลรักษา อย่างบูรณาการเชื่อมโยงกับ ภาคีเครือข่ายทุกระดับ

- 1.1) ขยายรูปแบบการดูแลรักษาของเครือข่ายบริการสุขภาพทุกระดับ (ปฐมภูมิ ทติยภูมิ ตติยภูมิ) เชื่อมโยงกันเป็นแบบบูรณาการไร้รอยต่อ (SEAMLESS, COLLABORATIVE AND INTEGRATED CLEFT CARE SYSTEM) โดย ยึดผู้ป่วย/ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ
- 1.2) สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเครือข่ายสุขภาพ CLEFT CARE NETWORK ในการกำกับติดตาม บูรณาการทรัพยากร เทคโนโลยี ข้อมูลด้านสุขภาพที่เชื่อมโยงกันทุกระบบ (ONE PROVINCE ONE HOSPITAL ONE TEAM SYSTEM AND NETWORK)
- 1.3) สนับสนุนให้เกิดการเฝ้าระวัง คัดกรองค้นหา และติดตามผู้ป่วยในระดับอำเภอ ตำบล ชุมชน (ACTIVE SERVICE)

2. การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลา ที่เหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำ

- 2.1) สร้างแนวทาง/ CPG/ PROTOCOL ร่วมกันในการรักษา ส่งต่อ (REFERRAL SYSTEM) ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกระบบการ
- 2.2) สนับสนุนให้เข้าถึงบริการสาธารณสุขตามสิทธิการรักษา เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้ผู้ป่วยและครอบครัว
- 2.3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสุขภาพของผู้ป่วย CLEFT ได้แก่ HEALTH DATA CENTER/ THAICLEFTLINK การสร้าง DATA DRIVEN SYSTEM เพื่อประโยชน์ในการส่งต่อและรักษาต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับมาตรฐาน PDPA (DATA SECURITY)
- 2.4) พัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพครอบคลุมทุกกลุ่มสาขา ให้คำปรึกษา/อบรมให้ความรู้ ฝึกทักษะในการดูแลรักษาแบบองค์รวม นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น INTRAORAL SCANNER, INTRAORAL CAMERA, MOBILE SCAN มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพรักษา
- 2.5) เพิ่มการเข้าถึงบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ขยายเครือข่ายบริการสุขภาพเพิ่ม สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนเป็นเครือข่ายร่วมรักษา (PUBLIC - PRIVATE PARTNERSHIP) พัฒนาระบบการแพทย์/ทันตกรรมทางไกล (TELEMEDICINE/ TELEDENTISTRY)

3. การสร้างความรอบรู้และเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารการดูแลรักษาที่ถูกต้องเหมาะสม แก่ผู้ป่วย/ ครอบครัว/ ชุมชน

- 3.1) พัฒนาศักยภาพ สร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ (HEALTH LITERACY) ความเข้าใจในการดูแลตนเอง (SELF CARE) และเพิ่มบทบาทของเครือข่ายแกนนำชุมชน/ อสม./ แกนนำผู้ปกครอง/ ครอบครัวยิ้มสวยเสียงใส
- 3.2) พัฒนากลไกการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดยสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ อปท. ภาคเอกชน และประชาชน ในการติดตามดูแลต่อเนื่อง (COMMUNITY PARTICIPATION)
- 3.3) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยในการสื่อสาร เพื่อสร้างความรอบรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเฝ้าระวังป้องกันการเกิดภาวะ CLEFT

ปัจจัยความสำเร็จ (Key Success Factors)

โครงการยิ้มสวยเสียงใส จ.เชียงใหม่ (Chiangmai Smart Smile & Speech Project)

**One province One hospital One team
system and network :**

ทำงานเป็นทีมเดียวผ่าน
Standard Protocol

Cleft project manager ระดับจังหวัด (ทันตแพทย์ สจ.) 3 คน ,
Cleft manager ประจำโซน 5 คน ,
Cleft coordinator ประจำอำเภอ 20 คน

Proactive Capacity Building:

ยกระดับศักยภาพทันตแพทย์

พัฒนาร่วมกันทั้งในส่วนคณะทันตแพทย์ มช.,
คณะแพทยศาสตร์ มช., คณะเทคนิคการแพทย์ มช.,
กสธ. , ส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดบริการแก่ผู้ป่วยใน
พื้นที่ได้อย่างครอบคลุม

Seamless Referral System:

ยกระดับแบบไร้รอยต่อระหว่างปฐมภูมิ
ทุติยภูมิ และตติยภูมิ

Tech & Data Driven:

นำเทคโนโลยี (ThaiCleftLink,
Telemedicine)
เพิ่มการเข้าถึงในการรักษาผู้ป่วย

Community Empowerment:

เปลี่ยนผู้ป่วยและผู้ปกครองจาก
“ผู้รับบริการ” เป็น
“แกนนำและผู้ให้คำปรึกษา”

นโยบาย “3 หมอ”, 4C ครอบคลุมทุกมิติ (Comprehensive case),
มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง (Continuity of Care), การประสานงานที่ได้อย่างไร้รอยต่อ
(Coordination of Care), ตั้งชุมชน และ อสม. เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ
คนในพื้นที่ (Community Participation)

ทิศทางการดำเนินงานโครงการยิ้มสวยเสียงใส จังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2569 -2570

1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสุขภาพให้เป็นปัจจุบัน เพื่อการรักษาอย่างต่อเนื่อง และค้นหาเชิงรุกในผู้ป่วยรายใหม่ และกลุ่มที่ขาดการรักษา (loss follow up)
2. วางระบบส่งต่อร่วมกันกับรพ.แม่ข่ายและเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิทั้งที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและ อบจ. และ มีการเยี่ยมติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงรุก (Proactive Support)
3. สร้างทีมเครือข่ายแกนนำผู้ปกครองและแกนนำสุขภาพชุมชนเพื่อสร้างความรอบรู้ในการดูแล และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง (Community participation)
4. การนำเทคโนโลยีขั้นสูง (Advanced Dental Technology) มาใช้ประกอบการรักษาผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ (Intraoral scanner) รวมทั้งการฟื้นฟูช่องปากด้วยการใส่ฟันเทียม/รากฟันเทียม
5. งานวิจัยอุบัติการณ์การเกิดปากแหว่งและ/ หรือเพดานโหว่ในการก่เกิดใหม่มีชีพ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ.2558-2568

6. อบรมแกนนำผู้ปกครองเพื่อขับเคลื่อนระบบการดูแลผู้ป่วยปากแหว่งเพดานโหว่ จังหวัดเชียงใหม่ รุ่นที่ 2
7. จัดประกวดรอยยิ้ม ครอบครัวยิ้มสวยเสียงใสฟันดี และการประกวดร้องเพลง

THANK YOU

WORLD SMILE DAY 2026

2 ตุลาคม 2569